

Més aviat ens podria temptar una hipòtesi sorotàptica, a base de l'indoeuropeu $ks(ē)ip/ksōip/ksib-$, representat pel ll. *dis-sīpare* (amb el qual hom ha relacionat l'it. *sciupare* 'malbaratar'); basant-se en el scr. *ksībah* 'borratxo', avè. *ḥsōivra* 'ràpid', scr. *ksēpiṣṭhab* (< *ksōip-*) 'rapidíssim', avè. *ḥsviur-* 'brandar', scr. *ksīpati* 'llançar, engegar, desaparar'; tot plegat, doncs, no fóra infundat de construir un adj. sorotàptic * $ksōip-$ amb un sign. que veuríem vacil·lant entre 'llançar', 'llançat, fet malbé, amarat de (vi?, altre líquid?)'; però com es veu les possibilitats semàntiques restarien indecises i poc coincidents, la fonètica també fóra objectable (oi reduït a o?); i, per damunt de tot, fóra temerari cercar una base ben hipotètica i amb detalls tan discutibles, quan hi trobem una base romànica i ben satisfactòria.

DERIV.: *Xopada* 'mullada, gratat d'aigua' (*AlcM*). *Xopejar* [Lab.; Bosch Tri., *JFlo*. 1888]; *xupejar*, citat pel *DAG*. de NOLLER i del CpTarr., no és més que mala grafia per *xop-* (suprimir l'acc. del Salvat, que no consta en Lab. 1840-88 ni enlloc); *xopejant* (Ruyra). «Encara no saps anar sol pels carrers: sempre *xupeges*; no mires on poses els peus, vas per aquests mons de Déu pensant jo no sé en què», NOLLER (*Vilaniu*, 125.4), sembla 'xipollejar'. *Xoper* mall. (Coloma Rosselló, *AlcM*, formació com la de *xafer/xafar*). *Xopetada*.

Xopinejar 'xipollejar, caminar ficant-se pel mig de l'aigua': «en el poble de Biure --- ara munta per les vinyes i els olivets, ara *xopineja* per les balmes del riu per agafar la llisquent anguila entre les pedres», Coromines (*Apologia de Barcelona*, 1931, xi, p. 34); «s'enfonsava en el llot de les aigües adormides --- ell, que *xopinejava* i li dava la mà ---», id. (*Prometeu* VII, 127); també l'usà en el *Diari del Viatge a Amèrica* (1930), xx; *xopineig* «en les maresmes --- per a trescar per allí dintre és necessari tot l'enginy d'un home lacustre ---: cal conèixer els corriols del bestiar per no ésser engolit en els *xopineigs*; cal fer passeres de marmanya per no enfangar-se ---», P. Bertrana (*Proses Bàrbares*, 191); «--- sento un lleu *xopineig* ---», cançó que recordo cantada a l'Orfeó Cat., c. 1925. *Xopina* Sabadell «trossos de coca tirosa que es suquen dins el plat, amb mistela o vi ordinari, amb què es desdejunen alguns menestrals» (*DAG*, *xup-*).

Xopoll 'mullader' [Belv., Lab.]; «los joncars y ayugamolls formen pertot *xopolls* fangosos», Bosch Tri. (*Records d'un excurs.*, 321); «tal com s'aixeca, a l'entorn d'un vianant que travessà un *xopoll*, un núvol de mosques i espiadimonis que estaven amagats entremig dels joncs i boves», «aquells ulls negats d'aigua, per on les nines flotaven dolçament, com una clariana de cel blavissa, pel mirall tremolós d'un *xopoll*», Ruyra, 1903 (*Mar. y Bo.*, = *Pinya d. R.* I, 24; II, 59).

Supól 'aigua embassada' sentiem a les maresmes del Prat de Llobregat: «perquè en un indret es pugui fer canyís hi ha d'haver *xopoll*», corrent-hi 1932 en companyia del meu pare, que es documentava per a *Prometeu*: «per la banda de terra, s'estenen les marines, àrides clapes de salats i jonqueres, aigüerols erigats de canyissos, camps estanyats que l'aigua només cobreix

arran de les més altes terrosses, *xopolls* de fang, d'on es lleva una fetor d'erba podrida» (xi, § 2, 188); «enfonsada en un *xopoll* de boga, varen veure la barca dels caçadors, que només la feien servir, entrada la tardor, quan passen les polles blanques, els ànecs i els cegards», id. (xi, § 3, 192): comprovat així a l'autògraf, però en la còpia dactilogràfica feta pel seu secretari deixà o hi féu posar *xipoll*; i així és com s'imprimí en un altre passatge: «per esquivar aquelles males idees es ficava de peus als *xipolls*, i bracejava fuient entre canyes ---; es llançà canyissos endins fins a desembocar en una reguera de la Ricarda, i travessà de banda a banda l'estany», id. (x, § 4, O. C., 181).

D'aquí el verb *xopollar*, usual a Eiv.: «*chupuyà*: banyarse» (PzCabr.). Del català el mot degué passar, ja en el S. xv, a certs parlars castellans limítrofs: «dos anadones son, que están en aquel corral *chapullando*» en el *Corbacho* de Martínez de Toledo (Arx. de Talavera), a. 1436 (ed. 1, 217.5, ed. S. Byrd, 231), que havent estudiat llarg temps a Val. i Princ. escriu un cast. esmaltat de catalanisms; avui encara murc. *chapullar* «meter los pies en el agua, guachapear» (vocab. Sevillà, i GaSoriano).

I el derivat *xipollejar* [dicc. Belvitges]/*xopollejar*: «se veien blanquejar les veles --- damunt --- del clar de lluna, s'ota el *xopollejar* dels remes, la remor de rierol manyac amb què s'escorria l'aigua, tallada per les proes ---»; «la fosca s'espessia entorn de la barca; als volts de nou hores vàrem sentir *xopolleig* de remes: eren els sardinalers, que tornaven de llur pesca», Ruyra (*Pinya d. R.* I, 58; II, 51); *xopollejar* id. (*Xàfec d'estiu*, en *La Coblà*, O. C., 1013). Però ell també va usar la variant en *xi*: «un *xipollejar* com de remes» (*P. d. R.* II, 213); «més tard sonà un *xipollejar* de remes, i, eixint d'un freu, arrumbà a la cala un llagut ---» (II, 223). «La torrentada --- arrebassant --- soques --- les revinclades arrels dels arbres riberecents, *xipollant* els boteruts penyals ---», NOLLER (*Vilaniu*, 234.2f., i cf. l'ús següent en variant dissimlada: «son ramat de xaís s'escampa / --- / i lliscant de ple 's *xapolla* / tendre anyell en l'oval clot / de la font que clara brolla / d'un enderrocc», Anselm Clavé (*Somni d'una Verge*, v. 13).

El canvi de *xopollejar*, *xopoll* etc., en *xipollejar*, *xipoll*, s'explica en forma senzilla i evident: dissim. *xo-o* > *xe-o*, i, tot seguit, la *e* àtona palatalitzada per la *x* (*ximeneia*, *aixicar*, *xiricar*, *Girona* etc.). I aquesta és la forma que ha quedat predominant en la llengua: «*xipoll*, Bna., Tarr.: l'aigua llançada fora d'un gibrell o recipient, mullader», *DAG*; *xipollar* 'fer xipoll' és com defineix el *DAG*. el citat exemple de NOLLER; i allí mateix «el *xipolleig* de les onses i *xipollejar* 'fer xipoll, el soroll de l'aigua' Tarragona.

«Durant la marxa, per esborrats camins, / *xipollejant* per l'aigua bruta, / i quan l'aire li duu la fetor dels rossins, / esventrats al llarg de la ruta; / amb el calçat romput ---», Joan Sales Vallès (*Viatge d'un moribund*, 1941, 52); l'epopeia de 1937: «--- *sed victa Catoni!*».

«A les aiguarulles, amb un violent *xipollejar* de